

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Інженерно-фізичний факультет
Кафедра високотемпературних матеріалів
та порошкової металургії

дипломна робота на тему:

**«Отримання композиційних матеріалів
системи V_4C-Al та дослідження їх
властивостей»**

Науковий керівник
асистент., к.т.н., Сисоєв М. О.

Виконав
студент IV курсу
групи ФК-31
Бондар В.М.

Київ – 2017

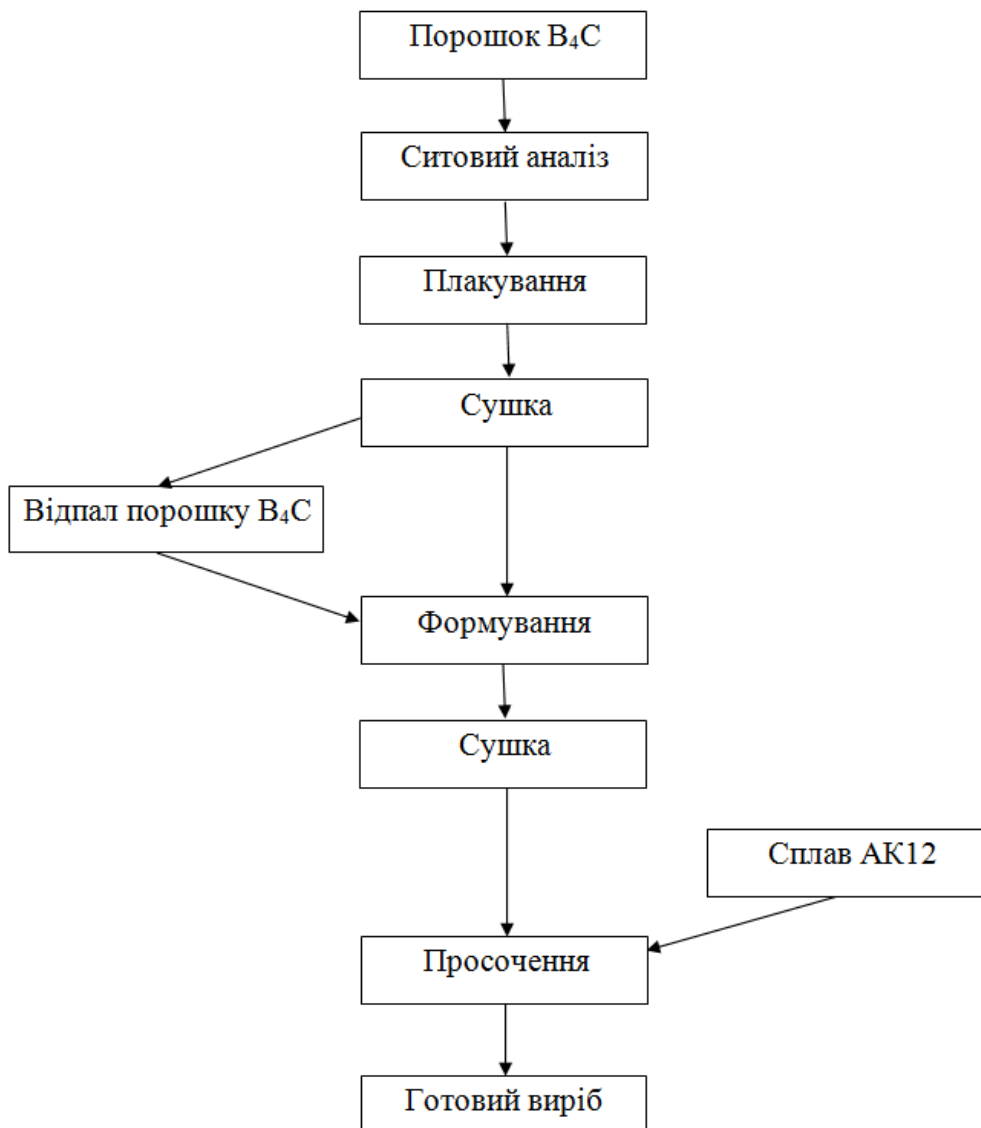
Мета роботи

Дослідження впливу проміжних шарів з нікелю на частинках з карбіду бору на формування структури та властивостей композиційних матеріалів системи В₄С-АІ отриманих просоченням

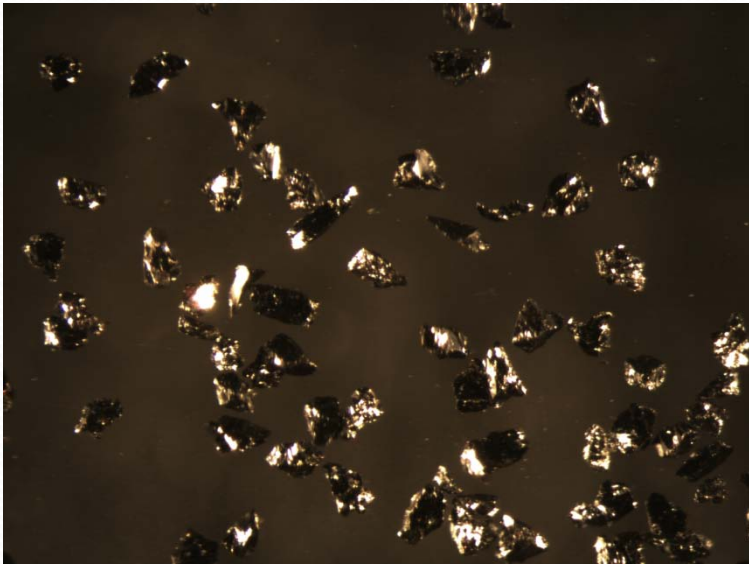
Завдання роботи

- розробити методику плакування порошку карбиду бору нікелем та нанести нікелеве покриття на частинки порошку карбиду бору;
- дослідити вплив термічної обробки порошку карбиду бору з покриттям нікелю на процес просочування та формування мікроструктури та властивостей композиційного матеріалу системи B_4C – сплав на основі Al;
- розробити методику отримання композиту системи B_4C - сплав на основі Al в середовищі повітря.

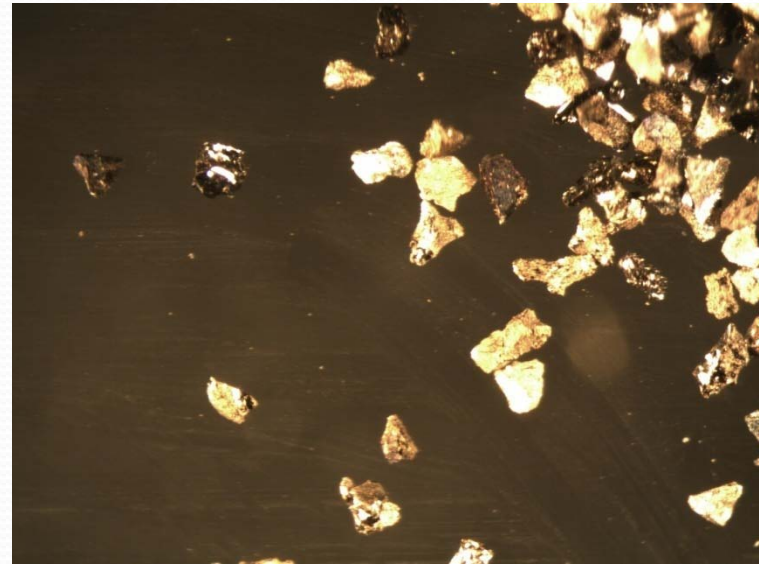
Технологічна схема отримання композиційного матеріалу

Макроструктура порошків карбіду бору

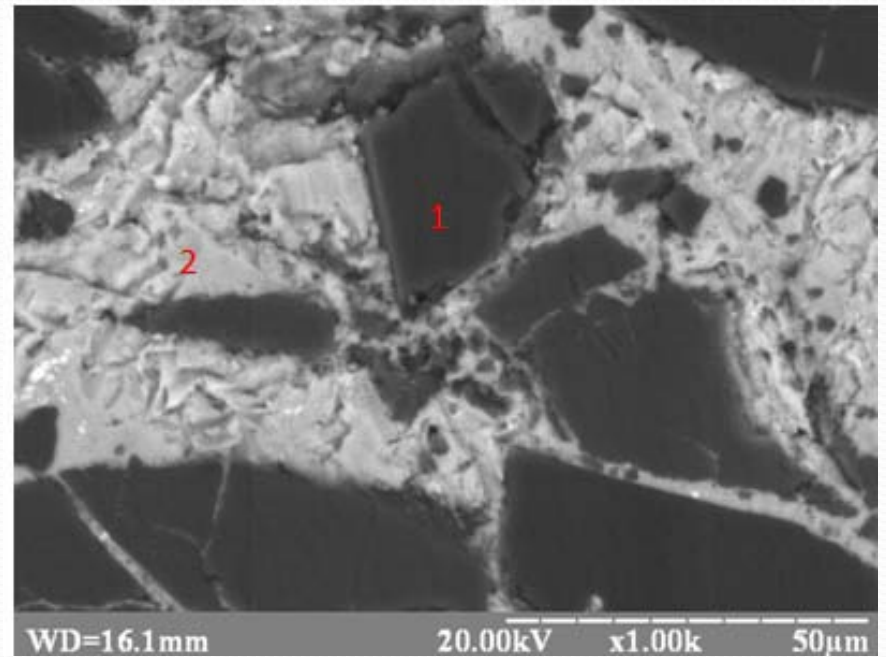
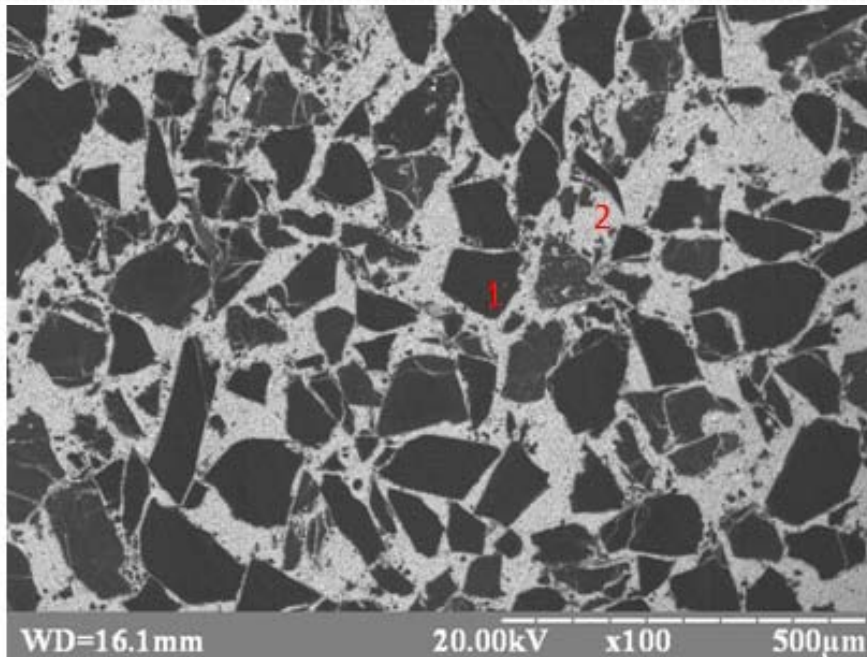

до плакування

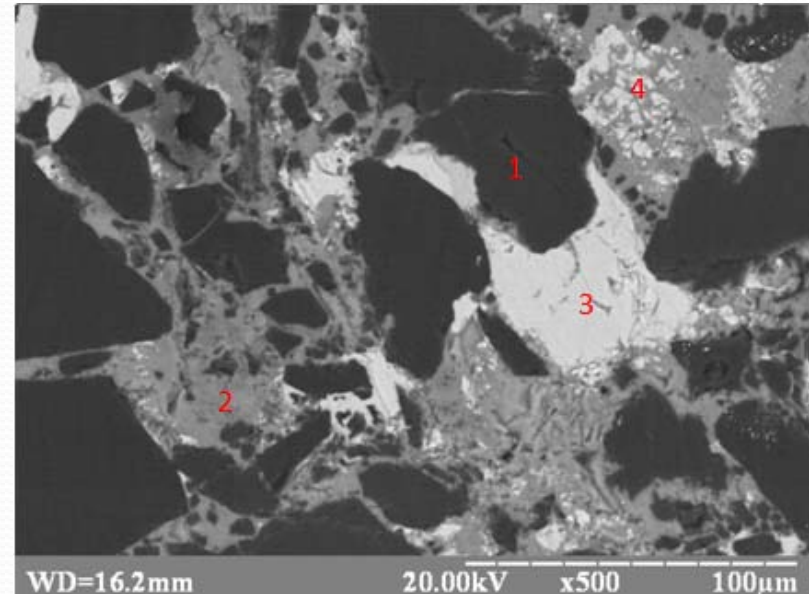
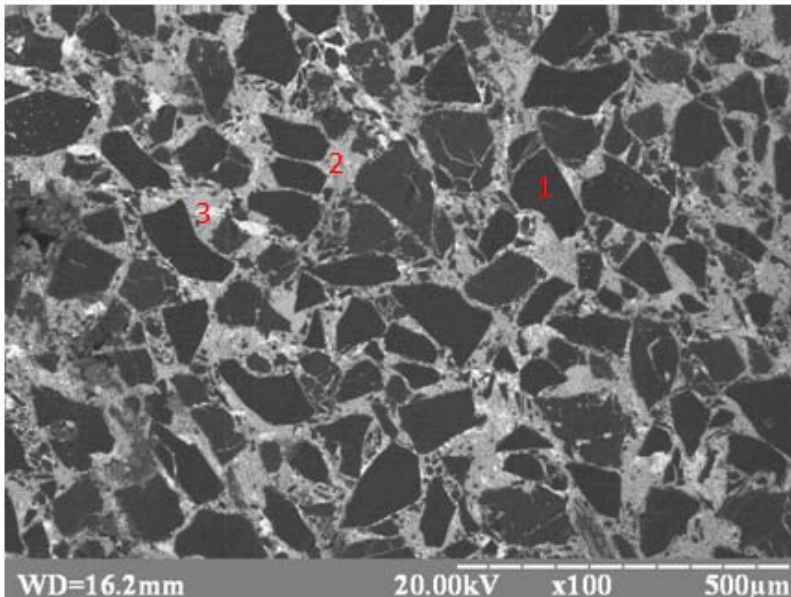
після плакування

Мікроструктура композиційного матеріалу B_4C -AK12

1 – B_4C ; 2 – AK12

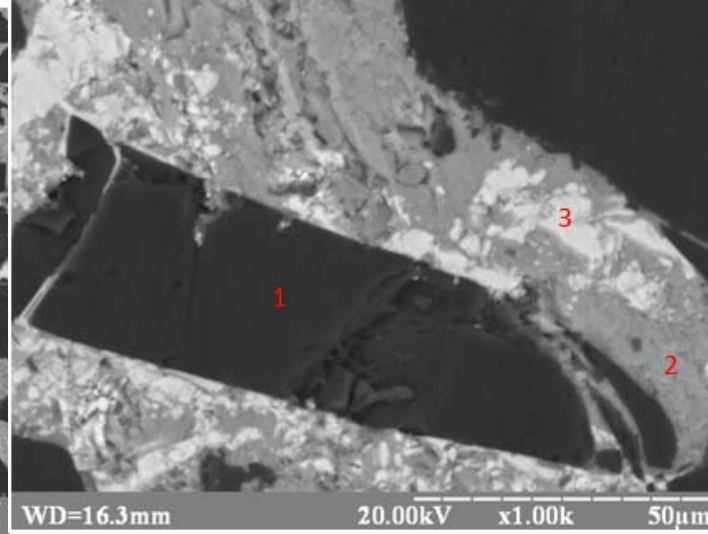
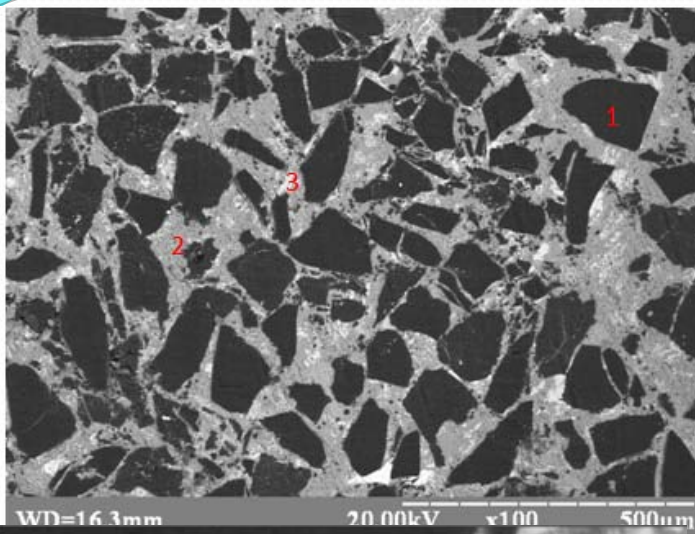
Мікроструктура та хімічний склад композиційного матеріалу В₄С-АК12 (плакування нікелем)

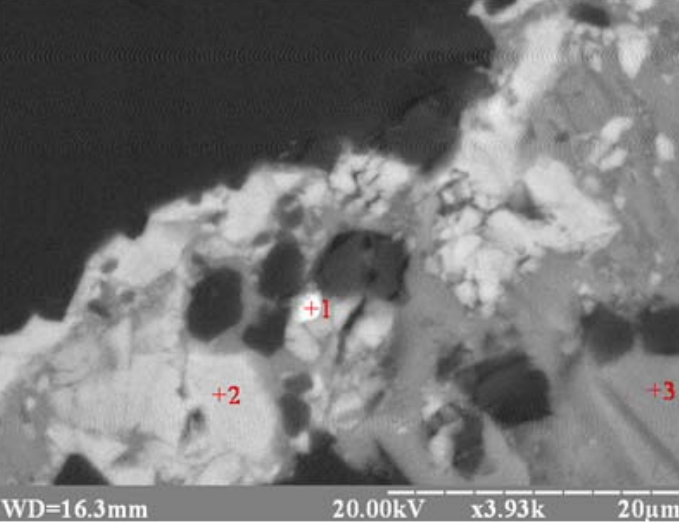
1 – В₄С; 2 – Al; 3 - Ni₃Al; 4- NiAl

Точка	Вміст елементів (%)				
	Al	Si	Fe	Ni	Cu
2	99,58	0,48	–	–	–
3	19,01	0,04	1,19	78,71	1,06
4	21,24	0,48	2,14	74,93	1,21

Мікроструктура та хімічний склад композиційного матеріалу B_4C -AK12 (плакування нікелем, відпал $T = 800^\circ C$)

1 – B_4C ; 2 – AK12;
3 – NiAl

Точка	Вміст елементів (%)					
	Al	Si	Fe	Ni	Cu	Zn
1	10,18	–	1,94	16,07	71,24	0,57
2	31,25	–	12,86	55,89	–	–
3	98,83	0,84	0,1	0,23	–	–

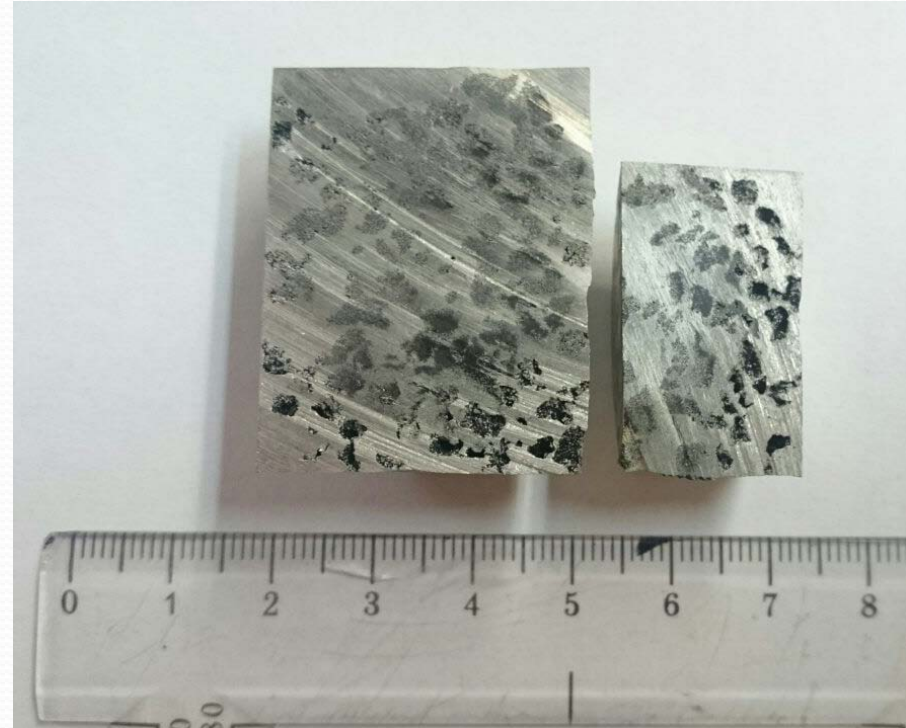
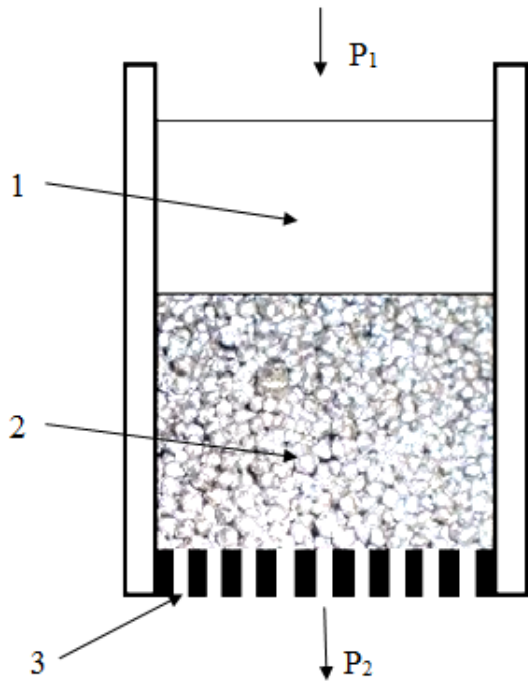
1 – Al-Ni-Cu; 2 – Ni_2Al_3 ;
3 – Al

Твердість отриманих композитів

Композит	Твердість, HRB
B ₄ C – АК12	87
B ₄ C – АК12 (плакування Ni)	91
B ₄ C – АК12 (плакування Ni, відпал 800 °C)	93

Схема отримання композиту на повітрі та його макроструктура

1 – розплавлений АК12;
2 – порошок карбиду
бору; 3 – отвори для
відкачки повітря

Висновки

- отримано композиційний матеріал на основі карбіду бору просоченням пористого каркасу з частинок B_4C сплавом АК12;
- встановлено, що мікроструктура отриманого матеріалу представляє матричний композит з матрицею зі сплав АК12 та включеннями з карбіду бору;
- показано, що плакування нікелем забезпечує змочування карбіду бору алюмінієм сплавом АК12 і дозволяє отримувати композити просочуванням;
- плакування збільшує твердість композиту за рахунок формування інтерметалідів $NiAl$ на зернах карбіду бору;
- встановлено, що термообробка сприяє збереженню нікелевого покриття на частинках карбіду бору при просочуванні;
- розроблені заходи, що забезпечують здорові умови праці та засади забезпечення безпеки в надзвичайній ситуації;
- в роботі розрахована планова кошторисна собівартість даної дипломної роботи з урахуванням всіх видів визначених ресурсів;
- обґрунтована науково-технічна актуальність та економічна доцільність проведеної роботи.